

L'ANHELADA METAMORFOSI

La primera gran transformació dels hospitals és —com qui no diu res— de la segona meitat de l'Edat Mitjana. En aquest temps, alguns començaren a modificar el seu caràcter, i d'establiments dedicats a l'exercici de la caritat cristiana, amb una medicina en mans de frares-metges i de canonges-hospitalers, començaren a passar a centres en què ingressaven malalts que —més o menys— eren atesos. L'any 1337 —com un exemple ben significatiu— Pere el Cerimoniós ordenà que els metges i cirurgians de Barcelona visitessin gratuïtament —i per torn setmanal— els malalts dels hospitals de la ciutat.⁶⁸

De mica en mica, l'antiga medicina eclesiàstica passà a mans dels metges, la qual cosa no impedí que, durant molts segles, els hospitals, a més de lloc de reclusió de leprosos, de boigs i d'empestats, fossin una escandalosa exhibició de misèria. Aquesta situació —tot i alguns honorabilíssims esforços— es prolongà fins entrat el nostre segle. En ocasió del Primer Congrés de Metges de Llengua Catalana, el de l'any 1913, ho explicà Higini Sicart i Soler: «Qui vulga viure l'assumpte, és aconsellat que qualsevol dia feiner, allà a les deu del matí, s'arribi a la porta de l'Hospital de la Santa Creu o del Clínic, on s'hi veuen passades de les que més remouen i commouen. S'hi veuen malalts entre dos pobres, pobres malalts, malalts pobres, que, capbaixos i colltorts, se'n tornen després d'haver-se'ls dit: germà, germana, tampoc avui no hi ha llit per a vós.»

68. *Història de la medicina a la Corona d'Aragó*, Antoni Cardoner i Planas. Editorial Scientia. Barcelona, 1973.

Han de passar anys perquè —lentament, sense cap sincronisme i a un ritme divers— els hospitals iniciïn l'anhelada metamorfosi. Encara han de passar molts anys perquè els malalts —grans o petits— que necessiten una medicina complexa i de qualitat es dirigeixin, sense vacil·lacions, a l'hospital. Però la transformació s'acaba produint; i correspon a les dècades quaranta, cinquanta i seixanta la culminació de la gradual conversió del vell hospital en «un centre coordinador de recursos i d'activitats, no pas solament un centre amb uns llits», segons la frase d'Ignasi Aragó en un llibre titulat *Els hospitals a Catalunya*, que —tal com ell diu— «és una dreuera».

A Barcelona, els anys posteriors a la guerra, els Serveis importants de pediatria són quatre: el de l'Hospital Clínic, el de l'Hospital de Sant Pau, el de l'Hospital Municipal d'Infecciosos i la Casa de Maternitat. El del Clínic va tan lligat a la Càtedra que sembla escaient de referir-s'hi en un capítol dedicat a la docència.

Sant Pau, al final de la guerra, fou desposseït de les atribucions universitàries que l'Autonomia li havia concedit. Pere Martínez i Garcia ha perdut una de les seves motivacions bàsiques i, per si no n'hi hagués prou, ha perdut més d'un dels seus addictes col·laboradors: Jaume Elias és exiliat a Anglaterra, Pere Calafell és en un exili interior. Tot i així, els anys 40 dona nova vitalitat al Servei i aconseguix que la Clínica de Medicina infantil de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau sigui objecte d'unànime consideració i respecte: quan l'any 1952 se celebra a Barcelona el VIII Congreso Nacional de Pediatría, Martínez i Garcia —ben merescudament— és encarregat d'una ponència sobre leishmaniosi visceral; i quan el curs 58-59, la Societat Catalana de Pediatria —presidida aleshores per Pere Calafell— inicia unes sessions hospitalàries rotatives, ningú no s'estranya que la primera —com una nostàlgica i justa deferència— es faci al Servei de Martínez i García.

El professor —en excedència com a catedràtic—

atreu metges i metges amb voluntat de rebre el seu mestratge; són Andreu Olivé i Badosa, el malaguanyat Lluís Terradas i Via, Josep Gaspà i Basora, Norbert Carreras i Batlle, Jaume Bonet i Rodés, Antoni Torras i Elias, Gaspar Pons i Peradejordi, Pere Martínez i López —fill del mestre— i encara d'altres. Fins que l'Administració —amb una disposició que anul·lava drets del catedràtic en excedència que no ocupés una càtedra quedada vacant— el desplaça a la de Pediatria de Cadis, no hi fa arrels, hi fa fugaçment viatges d'anada i tornada i com que enyora Sant Pau, una altra vegada en excedència, torna a Barcelona (1954).

L'Administració —exercida des d'una llunyania de sis-cents quilòmetres— en feia —la veritat sigui dita— una darrera l'altra. La Càtedra de Pediatria de Barcelona havia quedat vacant; al cap de tres o quatre anys d'una provisionalitat exercida amb més pena que glòria per un auxiliar sense suc ni bruc, fou convocat un concurs per tal de cobrir la plaça. Els principals aspirants eren el catedràtic de Santiago de Compostel·la Manuel Suárez Perdiguero i el nostre Martínez i García. El Claustre de la Facultat no tenia atribucions decisòries, però, en canvi, sí que podia aconsellar l'autoritat central, la qual —segons una opinió bastant general— no és del tot segur si faria o no faria cas del consell. No hi hagué ocasió de comprovar-ho: el Claustre s'havia de pronunciar un cop obtinguts dos terços dels vots a favor d'un dels candidats i tot i les repetides reunions no fou possible d'arribar a aquesta majoria. Les reunions foren un ball de pressions, d'influències, de consideracions familiars, d'opinions mogudes més per la tèrbola conveniència que per la sinceritat, i els partidaris de Martínez i García, «*los defensores de una gestión que estimaban utilísima, cual Agustín Pedro y Pons, su discípulo, fallaron en un intento noble y honesto.*»⁶⁹

69. *Pedro Martínez García*, B. Rodríguez Arias. *Anales de Medicina y Cirugía* vol. LII, núm. 229.

I l'Administració —sense cap gran sorpresa per a ningú—, un concurs al que optaven dos catedràtics, un en exercici i un que ho era feia més de vint anys, el declarà —impúdicament— desert.

Tot plegat —els repetits cops i les adversitats—, afegit a una salut que ja no tenia el llustre d'abans i sumat, a més, a repetides afeccions més imaginades que reals, féu que Martínez i García —perduda bona part de la inquieta il·lusió que l'havia caracteritzat— s'anés tornant retret i s'accentués el seu temperament «hipercrític obstinat». ⁷⁰ Una mostra d'aquest canvi la donà el dia que s'havia de fer la sessió d'homenatge a la memòria de Lluís Terradas. Les invitacions a l'acte —per les deficiències proverbials dels serveis de distribució i correus— no havien arribat a la totalitat dels socis; sembla que el mateix Martínez i García no les havia rebut. Això motivà una molt reduïda assistència i, és clar, l'absència de familiars de l'homenatjat, als quals el mestre —pel gran afecte que sentia pel deixeble desaparegut— hauria volgut invitar. A la saleta d'actes del Servei de Sant Pau, quan es comentava la greu contrarietat que la situació representava, Martínez i García mencionà la possibilitat de l'existència d'alguna mà intencionadament obstruccionista, la qual cosa féu que l'eficient secretari Ignasi Aragó —el seu zel i la seva adhesió posats en dubte— exclamés un espontani «Doctor, no desorbiti!». Esclatà la tempesta, Martínez i García deixà plantats els assitents i al cap de dos dies remeté una carta a la Societat en què «*ante la conducta molesta para mi, del Sr. Secretario y deseando evitar, en absoluto, situaciones semejantes con las naturales molestias personales*» es donava de baixa. Es donava de baixa un soci que era Membre d'Honor feia més de vint-i-cinc anys! Es reuniren uns membres de la Junta amb el senat dels antics presidents, es parlamentà, es cantà una moderada i digna palinòdia, el

70. *Pedro Martínez Garcia*, B. Rodríguez Arias. *Anales de Medicina y Cirurgia* vol. LII, núm. 229.

vicepresident Carbonell i Juanico redactà una carta que proclamava que *«el Sr. Secretario no ha tenido ninguna culpa directa del retraso de las convocatorias y este lamenta que sus bien intencionadas, pero poco meditadas palabras fueran causa de molestia al Prof. Dr. Martínez García»* i, com a resultat, el dia 10 de maig de 1957 —al cap de dos mesos de l'incident— se celebrà la sessió necrològica, amb la participació reconciliada de Martínez i García.

El que hauria pogut ésser mestre de promocions i promocions de pediatres no vencé els vents en contra i els últims anys de la seva titularitat a Sant Pau foren apagats i grisos, tot i les inquietes voluntats dels que el voltaven. L'any 1967 li arribà la jubilació i, amb caràcter interí, fou designat successor seu en la direcció del Servei Jaume Bonet i Rodés. Mentre Martínez i García fou sol·licitat per la Universitat de Navarra —on pràcticament no aportà res a causa de la curta estada que hi féu—, a Sant Pau foren convocats successius concursos per cobrir la vacant de Pediatria, els quals donaren per resultat el nomenament d'Agustí Pérez i Soler i, en una posterior ocasió, el de Jordi Prats i Viñas. Unes confuses presa de possessió, pressions, coaccions, indemnització, marxa enrera, denúncia; una no sempre rectilínia i transparent actuació dels poders decisoris de l'Hospital i, finalment, el pas d'un any sense una reglamentària presa de possessió, condugueren a un altre concurs, de què sortí el nou director del Servei Josep Cubells i Rieró.

Abans de fer el salt d'un hospital a un altre, serà bo de comentar l'escàs encert de l'encarregat de batejar els hospitals municipals de Barcelona, que no tingué en compte els efectes desplaents i d'angúnia que, en esperits sensibles i, sobretot, en persones directament afectades, pot arribar a produir un nom: un, l'Hospital Municipal d'Infecciosos i l'altre —encara pitjor— l'Hospital Municipal d'Incurables. Sort que les gairebé infinites advocacions marianes ofe-

riren l'ocasió de mitigar el desencert i, per a molts i cada vegada més, les denominacions usuals foren, respectivament, Hospital de Nostra Dona del Mar i Hospital de la Verge de l'Esperança.

L'any 1937 i fugint dels bombardeigs, els Incurables van ésser traslladats a Vallvidrera i els Infecciosos a l'Hotel Florida del Tibidabo. L'any 1939 —acabada la guerra—, els Infecciosos tornaren al poc sanítós lloc d'origen.

Quan un infant malalt arribava a l'Hospital, sempre trobava, en algun Pavelló, un raconet disposat a acollir-lo. Tot i així, malgrat el pas per la casa del pediatre Florenci Coma i Roca (mort el 1939, als quaranta-nou anys) que, abans de la guerra, havia pertangut al Cos Facultatiu i que, a finals de 1934, promogué l'acord «*que todas las eruptivas infantiles (niños hasta los diez años y niñas hasta los catorce) sean ingresados siempre en el pabellón n° IV y todas las superiores a estas edades sean distribuídos indistintamente en los otros pabellones*»,⁷¹ tot i així, no hi havia un Servei especial destinat a la infància.

Fins que l'any 1946, el dia 1 d'agost, tot canvià radicalment: amb la presa de possessió del càrrec de director de la Clínica de Pediatria per Josep Maria Sala i Ginabreda es passà d'una voluntariosa època assistencial, abnegada i prou, a una etapa que —en tots els aspectes— seria d'una eficàcia transcendent.

Sala i Ginabreda sabia moltes coses, les sabia transmetre i les transmetia generós i complagut i, a més, era un treballador pertinaç; així, no és estrany que, molt aviat, es reunís al seu voltant un conjunt de metges àvids de les seves lliçons. El Servei, després de l'organització que Sala impulsà, disposava d'uns quaranta llits; i tot i les seves dimensions reduïdes, s'hi aplegaren, en alguns moments, dotze i quinze metges. En aquell temps, cap, absolutament cap dels metges assistents no era retribuït econòmicament i l'únic motiu de llur assistència diària al Servei, sense

71. De les Actes de les reunions del Cos Facultatiu.

comptar les hores, eren les ensenyances i l'estímul del mestre.

Anys després, Sala i Ginabreda havia de pronunciar la conferència inaugural del curs de la Societat de Pediatria (18 de novembre de 1959) i el president Pere Calafell el presentà dient que «*es uno de los pocos que han formado escuela en este país tan faltado de ellas, donde el individualismo y la falta de continuidad producen tan escasos maestros. Su honestidad, su sinceridad, su espíritu de trabajo y su constancia son conocidos de todos.*»⁷² Tots els que escoltaren aquestes paraules sabien que no tenien res de protocolàries i, ben al contrari, proclamaven una veritat com un temple.

Van fer l'aprenentatge de la pediatria al costat de Sala i Ginabreda Àngel Moya i Ruiz de Larramendi, Joan Ripoll i Borrell, Francesc Jufresa i Roca, Miquel Porta i Bosch, Oriol Casassas i Simó, Frederic Corominas i Beret, Joan Roca i Llop, Joan Albós i Martínez, Joaquim Ramis i Coris, Josep Llorens i Terol, Tomàs Rubio i Tello i encara molts d'altres.

En el camp científic, la transformació del Servei fou completa i, a més de la confecció d'un arxiu de minucioses històries clíniques (1531 entre 1946 i 1951), Sala i Ginabreda impulsà sessions clíniques i cursos. I si el Laboratori d'Anàlisi i el Departament d'Anatomia Patològica de l'Hospital no funcionaven a un ritme prou viu, Sala i Ginabreda portava, de casa, el seu microscopi, comprava una centrifugadora i adquiria material per a tincions, i, revivint una de les seves primeres inclinacions de metge, s'ajudava de les hores passades en un laboratori improvisat i ensenyava a moure's còmodament per la cambra de Thoma-Zeiss, per les extensions de moll de l'os o per les preparacions de teixit cerebral. El Servei duia a terme la triple missió d'assistència, docent i de recerca i, tot i la seva modèstia d'espai i de mitjans, no feia cap vergonya de rebre-hi la visita dels professors amics

72. BSCP, 1960, pàg. 81.

del mestre: Robert Clément, de l'Hospital Bretonneau de París; el professor Chaptal, de la Facultat de Medicina de Montpeller; Piero Fornara, de la Clínica Pediàtrica de Novara; el professor Paolo Tolentino, de la Universitat de Gènova, per exemple.

Els aspectes més destacats del Servei de Sala i Ginabreda eren —en una època d'autarquia científica i de fronteres impermeables— l'obertura als nous corrents, les noves idees i les noves tècniques; en uns temps de rígida jerarquització de càrrecs i d'atribucions, l'assignació de responsabilitats com a derivació, només, del grau de dedicació i de constància de cada metge; en uns anys de glorificació dels magisteris indiscutibles, la manca d'imposició de criteris, la invitació al diàleg i la ductilitat als suggeriments.

En el terreny material, l'acció de Sala i Ginabreda no té pas un mèrit menor: aconseguí —ell, pol oposat a tràmits i a burocràcia— que uns Ajuntaments amb poques disponibilitats econòmiques i amb una clara inclinació cap a actuacions més triomfals i de més lluïment que la construcció d'una sala d'hospital, accedissin a la construcció d'una instal·lació digna on fossin presents, almenys, les mínimes condicions que exigia la missió encarregada.

Fins que l'any 1973, el reglament jubilà un mestre que conservava encara —i ben lúcidament— tota la seva aptitud. I, venturosament, el succeí un dels deixebles, Josep Llorens i Terol.

L'esperit renovador també va arribar a la Maternitat —sempre amb el fre d'una legislació arcaica— i també s'hi produïren canvis. L'any 1955, la Secció d'infància i la de parts reberen, respectivament, el nom d'Institut Provincial de Puericultura i el d'Institut Provincial de Maternologia, i en foren directors August Brossa i Santiago Dexeus. Al cap de dos anys, amb la jubilació de Brossa, ocupà la direcció de l'Institut de Puericultura Martí Carbonell.

Carbonell —amb Emili Balanzó com a subdirector— es fixà l'objectiu de reduir de manera progres-

siva la importància que la institució tenia com a asil d'expòsits i de potenciar-hi, a canvi, l'hospitalització, fins a arribar a la conversió de la vella Maternitat en un hospital de pediatria obert a tothom. Els homes de la Diputació mai no van arribar a entendre aquestes pretensions renovadores i, és clar, les idees de Martí Carbonell mai no es convertiren en realitat.

A l'Institut de Puericultura —com una continuació dels passos que havia iniciat la incansable insistència de Goday— tota l'actuació responia a l'observació de tres imperatius: la racionalització de la dieta alimentària (possibilitar al màxim l'alletament matern, ús de llets preparades com ara la llet càlcica, l'albu-minosa, el babeurre, etc), el combat contra la infecció (establir l'aïllament adequat dels malalts i atenció preferent als programes de vacunació) i la reducció extrema dels factors d'hospitalisme (procurar el correcte desenvolupament de la psico-motricitat dels infants internats, increment dels estímuls sensorials amb sortides a la ciutat i al camp).

Cal tenir present que els infants acollits a la Casa de Maternitat havien estat, en algun moment, de 900 a 1000 i que quan hi feia aparició una malaltia infecciosa —la que fos— els contagis en cadena provocaven l'afectació de la pràctica totalitat de la població ingressada, amb unes xifres de mortalitat altíssimes. D'aquí, l'interès per les vacunacions.

La preocupació per les derivacions neurològiques de la reduïda vida de relació que practicaven els infants acollits, havia decidit la creació —els anys seixanta— d'una secció especialitzada que, l'any 1974, fou independitzada amb el nom d'Institut de Neuro-pediatria, sota la direcció de Cristòbal Lamote de Grignon i Nicolau; molt aviat es convertí en una de les primeres escoles de l'especialitat del país.

I com que la condició humana sembla que determina una pròdiga producció de conflictes —com a mínim, un per a cada centre—, la cura dels prematurs i dels nadons a la Maternitat en generà un que provocà distanciaments i que, molt de temps, agità

Paraules de presentació del «Butlletí de la Societat de Pediatria», 1928.

A SOCIETAT CATALANA DE PEDIÀTRIA ha reunit els especialistes de Barcelona en una mateixa tasca de laboriositat i estudi. En la nostra Acadèmia tenen lloc preferit els Pediatres catalans que se senten impulsats per l'anhel de perfecció i que treballen dintre un ambient de cordialitat i progrés científic.

Aquest BUTLLETÍ no es presenta com una Revista més, sinó com una part del cercle habitual dels nostres treballs, i per això les seves planes són per a nosaltres el portantveu de les nostres reunions científiques.

En presentar-nos en el terreny científic amb aquest BUTLLETÍ, rebim totes les Societats i Revistes científiques el nostre Déu-vos-guard i la nostra consideració i simpatia.

Senyor President de la
Societat Catalana de Pediatria.

Q u e s t

Distingit senyor:

He rebut la comunicació que heu volgut adreçar-me amb motiu de l'aprovació de l'Estatut de Catalunya que obre a la nostra terra les possibilitats del seu total desenvolupament com a poble, per a l'estructuració del qual caldrà la col·laboració de tots els bons catalans.

Espero i confio que l'entitat de la vostra presidència estarà tothora al contacte del Govern de Catalunya per a contribuir a prestar-li el suport espiritual que ha de proporcionar-li veure's acompanyat per la opinió unànime del país.

Amb el millor afecte us saluda

Barcelona 5 d'octubre de 1932.

Resposta de Francesc Macià a l'ofertament de col·laboració de la Societat de Pediatria, 1932.

*Manuel Salvat i Espasa,
primer president de la
Societat Catalana de
Pediatria.*

*Joan Córdoba i Rodríguez,
segon president de la
Societat Catalana de
Pediatria i primer director
del «Butlletí».*

Claudi Bassols i Iglesias.

Pere Martínez i Garcia.

Gregorio Vidal Jordana.

Pompeu Pascual i Carbó.

SEGELL PRO INFANCIA
HIGIENE INFANTIL

<p>RENTEU-VOS LES DENTS / EVITAREM LA CARIES</p> <p>Altes, miqueta i amb tot respecte! Quina carria! - com l'ha muntat! De rentar i escovar - el d'home ball! De escovar amb respecte de dents.</p>	<p>HANYEU-VOS ALIMENTYS UN COP A LA SETMANA</p> <p>Que he rentat després d'un bany! Sembla que el drent com una! El sota aigua i amb aigua! Que mai no dries prou.</p>	<p>A L'ESCOLA POSEU-VOS DRETS</p> <p>Aferra't, ben dret, respirat! Fes cap i no vides cap mural! D'és que tens algun perill ajunt com un cosill!</p>	<p>NO ESCOPIU MAI A TERRA</p> <p>Es gròl! escapa tothora tant més si estigues per terra mireu-ho que est la terra No veteu l'escapallat!</p>
<p>RENTEU-VOS LES MANS ABANS DE TOCAR EL MENJAR</p> <p>Es muntada vivien sans i propagar malalties entre els que paren menjar sense rentar-se les mans.</p>	<p>ESTIGUEN EL MES TEMPS POSSIBLE A L'AIRE LLIBRE</p> <p>Un cop tens la feua flota volem al lloc, que l'aire li i aquella sentir de pe és pelo peluque la gran festa.</p>	<p>NO MENCU RES QUE HAGI TOCAT UN ALTRE</p> <p>No vulgues Remonbars que un altre legi muntat. Podem igual moltes d'algú mal muntament.</p>	<p>DORMIU AMB LA FINESTRA OBERTA</p> <p>Deix la cambra un se oberta a l'aire pur de la tal. Terna moltes més de la i l'aire més deserta.</p>

LA MIT I SORDA, S. C.

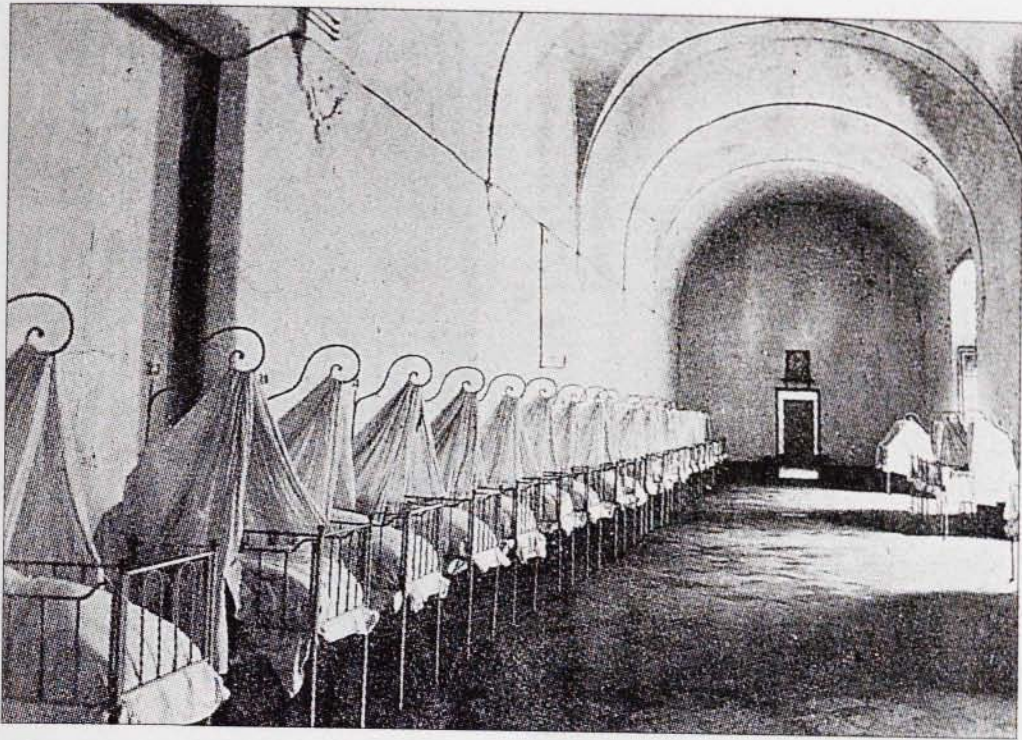
El Segell Pro Infància: un cartell i un segell.

SEGELL NACIONAL
5 CMS. PER LA SALUT DELS INFANTS **1933**

PRO-Infancia

COMPREU-LO DEL 1ER DE/EMBRE AL 6 DE GENER

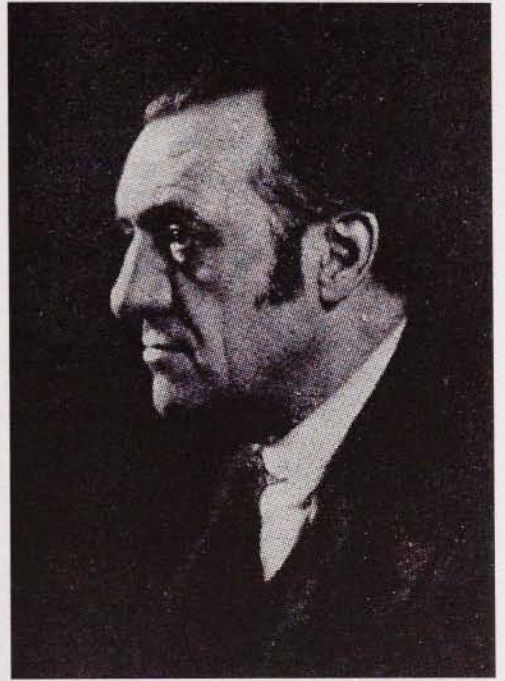

Sala de bressols de la Casa de Misericòrdia de Girona, 1921

*Dispensari
Central
Antituberculós
«Lluís Sayé», dels
arquitectes Josep
Lluís Sert, Torres
i Clavé i Joan
Baptista
Subirana, 1935.*

Josep Roig i Raventós.

Salvador Goday.

Emili Roviralta.

BOLETIN
DE LA
ASOCIACION DE PEDIATRAS DE CATALUÑA

JUNTA DIRECTIVA:

Presidente: Dr. E. ROVIRALTA
Vice-Presidente: Dr. JOSÉ M.ª DE ALFARO. — Secretario: Dr. Fco. LAURADA. — Bibliotecario: Dr. ANTONIO DELGADO ROSES. — Tesorero: Dr. MARTÍN CARBONELL. — Vocal 1.º: Dr. LUIS TERRADAS VIA. — Vocal 2.º: Dr. JOSÉ M.ª MIQUEL.
Secretario de Redacción: Dr. LUIS TERRADAS VIA

AÑO X

JULIO 1947

Núm. 1

Presentación

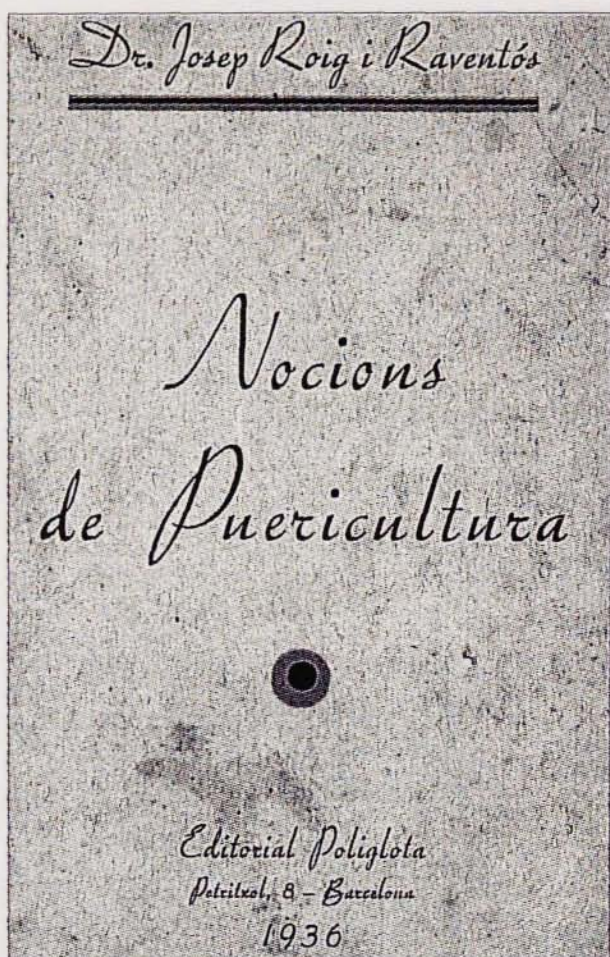
Las conmociones que casi ininterrumpidamente sacudieron nuestra patria primero y Europa más tarde, dejaron en suspenso las actividades de la Sociedad Catalana de Pediatría.

El «Butlletí de la Societat» amb la disfressa de 1947.

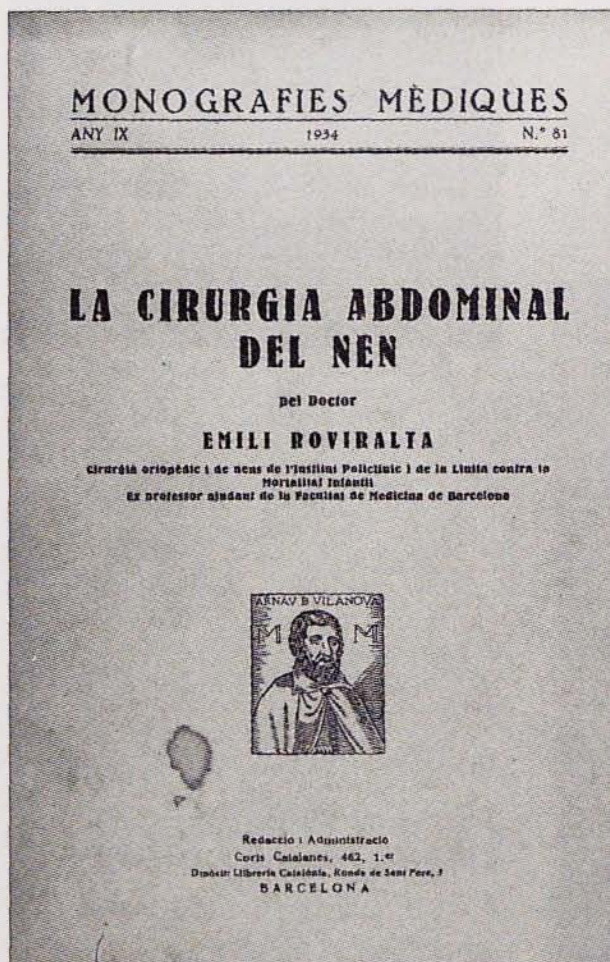
August Brossa i Bosque.

Jeroni de Moragas, a Manresa, mantenidor d'uns Jocs Florals Pedològics, el 1964.

L'edició de 1936 de les
Nocions de
Puericultura.

La cirurgia abdomi-
nal del nen d'Emili
Roviralta, una
Monografia Mèdica de
la primera època.

les més o menys plàcides aigües del món pediàtric. A la Casa hi havia una secció de neonatologia, modesta —si es vol— però que, des de l'any 1950 i gràcies a l'esforç dels metges —fins i tot econòmic— i la munificència de la vídua Samaranch, anava fent el seu fet. L'any 1959, la forta personalitat del professor Marcel Lelong, de París, aconseguí que la col·laboració de la UNICEF amb la Direcció General de Sanitat i la Diputació creés (11 de maig) —i dotés— un modern i ben equipat Centre de Prematurs a la Casa de Maternitat, elevat posteriorment (1966) a la condició d'Institut de Prematurs i —més tard (1970)— de Patologia neonatal, també. Per a la direcció del Centre —amb les activitats a ple rendiment el 1963— fou designat —talment un ineluctable voler de les altures— Àngel Ballabriga Aguado. El nou Centre fou instal·lat en un pavelló independent, el Pavelló Hèlios, i els prematurs, així, podien escollir entre ésser atesos en un servei o en l'altre; els responsables d'ambdues bandes, però, pràcticament no es deien ni bon dia.

Després, indiferent a les minúcies humanes, passà el temps i fou construït l'Hospital Infantil de la Vall d'Hebron, posat sota la direcció d'Àngel Ballabriga (1966); l'Institut de Prematurs de la Maternitat passà a càrrec de Joan Pérez del Pulgar Marx —amb estalvi de tot l'enfarfec d'un concurs o d'unes oposicions—, i no per aquest motiu les relacions internes de la Casa es feren més càlides. Una pena: era un Centre amb capacitat per a una vintena de prematurs i 30 o 40 nadons que, a més de la labor assistencial, es proposava una labor docent i de recerca. I és clar, situat a la poc harmonitzadora distància de cent metres d'un altre Centre de funcions similars, els freds s'havien de produir inevitablement.

Martí Carbonell dirigí l'Institut de Puericultura fins a la jubilació (1977) i s'esforçà constantment —des de les gestions, des de les publicacions i des de les reunions i els congressos— per veure d'obtenir que l'Administració canviés la rígida legislació sobre

adopció; tot i comptar amb la coincidència de criteri del president de la Diputació Joan Antoni Samaranch (1973-1977), Carbonell no pogué veure reeixits els seus intents.

A Carbonell el succeí durant un període curt Emili Balanzó i a la jubilació d'aquest (1978), la mar tornà a encrespar-se. Ja els últims anys d'exercici de Carbonell foren de tensions extremes; una mostra, la dóna la carta que, «*atentamente*», dirigí el gerent Ramón Fernández Molina a Martí Carbonell (10 de gener de 1976). Diu que «*al objeto de corregir duplicidades antieconómicas aplicadas en algunos sectores y que en consecuencia encarecen los servicios, se ha decidido proceder a la asimilación por el Instituto de Prematuros y Patología Neonatal de la enfermería de recién nacidos que el Instituto de Puericultura mantiene en el Instituto de Maternología. Por consiguiente en el transcurso del mes actual deberá Vd. transferir el material y recién nacidos a su cuidado, al Dr. Pérez del Pulgar, quien en lo sucesivo tendrá a su cargo esta función. (...) Por dimanar esta decisión directamente del Ilmo. Sr. D. Miguel Ballester Fructuoso, Diputado-Delegado para la Casa Provincial de Maternidad, es definitiva e irrevocable.*»

La candidesa porta a imaginar que les decisions temperamentals no es donen en terrenys de democràcia i, pel que sembla, la candidesa va errada. El dia 23 de gener de 1978, la Secretaria General de la Diputació Provincial de Barcelona dirigí al gerent de la Casa de Maternitat el següent escrit: «M'escau de comunicar-vos que el President d'aquesta Diputació Provincial, Honorable Senyor Josep Tarradellas amb data 20 de gener proppassat, ha dictat un Decret, la part dispositiva del qual diu literalment així: `Nomenar Director Mèdic de l'Institut de Puericultura de la Casa Provincial de Maternitat al Dr. Senyor Joan Pérez del Pulgar, el qual continuarà exercint les que té assignades de Director de l'Institut de Prematurs i Patologia Prenatal, atesa la similitud de funcions que desenrotllen ambdues institucions infantils i per tal

de canalitzar les seves actuacions sota una única direcció.»

Els anys vuitanta van veure uns canvis en la legislació (lleis relatives a l'adopció, a la pàtria potestat, etc) que, a poc a poc, comportaren la desaparició del servei d'expòsits; uns pocs infants internats romanes passaren a les Llars Mundet. Els Instituts que integraven la Casa de Maternitat, amb llurs directors, amb llurs justes, amb les anades i vingudes a les cancelleries, desaparegueren i tot plegat fou substituït per un Servei de Sanitat de la Diputació, dividit en Seccions. Xavier Carbonell i Estrany és, des de 1985, cap de la Divisió de Pediatria.

Aquests són els passos dels vells centres grans cap a una reforma; però, d'institucions assistencials pediàtriques n'hi havia d'altres. També amb llur història.